ANNA KWAŚNIK

SEXTING I NAGIE ZDJĘCIA W SIECI
PORADNIK DLA NAUCZYCIELI

BEZPIECZNI W SIECI Z OSE

NASK

ose OGÓLNOPOLSKA SIEĆ EDUKACYJNA

Autor
Anna Kwaśnik

Redakcja językowa i korekta
Katarzyna Gańko

Redakcja
Kinga Kaczmarek

Opracowanie graficzne, skład
Agnieszka Malinowska, Aneta Witecka

© NASK Państwowy Instytut Badawczy
Warszawa 2021

ISBN: 978-83-65448-28-6

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne (CC BY-NC) 4.0 Międzynarodowe

NASK Państwowy Instytut Badawczy
ul. Kolska 12
01-045 Warszawa

ANNA KWAŚNIK

SEXTING I NAGIE ZDJĘCIA W SIECI
PORADNIK DLA NAUCZYCIELI

BEZPIECZNI W SIECI Z OSE

NASK

ose OGÓLNOPOLSKA SIEĆ EDUKACYJNA

SPIS TREŚCI

Wstęp 6

Zjawisko seksualizacji a ryzykowne zachowania seksualne młodych ludzi 8

Dzieci jako twórcy pornografii – opis zjawiska self generated content 12

Skąd pochodzą treści self generated content? 14

Opis i skala zjawiska sextingu 23

Sexting a prawo 24

Zagrożenia i konsekwencje sextingu 26

Co zrobić, gdy uczeń padnie ofiarą sextingu? 27

Co zrobić, gdy uczeń z twojej szkoły rozesłał czyjeś intymne zdjęcia? 30

Co zrobić, aby dzieci nie podejmowały ryzykownych zachowań online? 32

Zabezpieczenia technologiczne 35

Gdzie możesz uzyskać pomoc? 36

Przydatne strony 38

Bibliografia 39

WSTĘP

Ogólnopolska Sieć Edukacyjna to realizowany przez NASK program podłączenia szybkiego, bezpłatnego i bezpiecznego internetu w polskich szkołach. Dodatkowo prowadzone są działania edukacyjne dla nauczycieli oraz uczniów i rodziców. Cykl „Bezpieczni w sieci z OSE" porusza temat powszechnych wśród młodych cyberzagrożeń. Jednym z nich jest zjawisko sextingu.

Dzieci i nastolatki spędzają online średnio **4 godziny dziennie**. Co więcej, prawie **8% młodzieży korzysta z internetu w nocy, nierzadko aż do godzin porannych**. Dziewczynki i chłopcy nieco inaczej funkcjonują w sieci, ale bez względu na płeć najczęściej szukają tam treści rozrywkowych i kulturalnych (muzyka, seriale, filmy, gry wideo). Komunikują się też z przyjaciółmi oraz bliskimi, korzystając chociażby z mediów społecznościowych (Bochenek, Lange, 2019).

Umożliwia to nastolatkom wyrażanie siebie i swoich poglądów w internecie, a także ułatwia autoprezentację i kreowanie własnego wizerunku. Media społecznościowe pozwalają również w szybki sposób podzielić się tym, co dzieci myślą, czują albo właśnie robią. Te informacje trafiają jednak nie tylko do ich przyjaciół, ale często także do zupełnie nieznanych osób. Dlatego koniecznie musimy pamiętać, że choć korzystanie z udogodnienia, jakim jest dostęp do nowoczesnych technologii, daje bardzo dużo szans i możliwości, wiąże się również z wieloma niebezpieczeństwami. Narażeni na nie są wszyscy uczestnicy wirtualnego świata, a przede wszystkim najmłodsi, którzy nie zawsze zdają sobie sprawę z zagrożeń, na jakie mogą się natknąć. Te internetowe pułapki przyjmują różne formy i dotyczą wielu aspektów życia.
W poradniku chcemy zwrócić szczególną uwagę na niebezpieczeństwa związane z ryzykownymi zachowaniami seksualnymi, które dzieci i młodzież podejmują online.

ZJAWISKO SEKSUALIZACJI A RYZYKOWNE ZACHOWANIA SEKSUALNE MŁODYCH LUDZI

Zjawisko seksualizacji społeczeństwa, które obserwujemy od lat, wiąże się z wieloma przemianami kulturowymi i społecznymi ostatnich dekad. Można je obserwować w wielu sferach i aspektach życia. Wystarczy prześledzić chociażby komercyjne treści, takie jak reklamy, gdzie nagość lub kontekst erotyczny używane są do promowania różnych produktów. Rozwój mediów i nowoczesnych technologii, a szczególnie internetu, nie tylko upowszechnia to zjawisko, ale też pozwala docierać do dużej grupy odbiorców.

Wszechobecny kult ciała, coraz silniejsza potrzeba autoprezentacji i budowania w sieci swojego wizerunku, opartego głównie na atrakcyjnym wyglądzie i erotyce, w dużym stopniu wpływają na seksualizację dzieci i młodzieży. Większość profili na portalach społecznościowych, zwłaszcza tych należących do celebrytów i idoli najmłodszych, promuje odważne, prowokujące, a czasami nawet roznegliżowane zdjęcia i filmy. Dzięki temu zyskują oni popularność i uznanie wśród innych, co może zachęcać osoby młode do podejmowania podobnych aktywności. Powielanie takich zachowań przez dzieci i młodzież może być dla nich niebezpieczne, powodować negatywne konsekwencje, a dodatkowo utrwalać niewłaściwe wzorce.

Wiele reklam, teledysków, filmów i innych materiałów popularnych wśród młodych osób skupia się przede wszystkim na cielesności. Ich główny przekaz ma więc charakter erotyczny lub seksualny i zupełnie pomija przy tym inne wartości. Intymne szczegóły z życia celebrytów, które są chętnie prezentowane i komentowane w mediach, oraz obnażenie intymności w związkach skutkują zatraceniem zdroworozsądkowej granicy – młodzi nie wiedzą, co można, a czego nie powinno się pokazywać.

Kolejnym źródłem seksualizacji jest projektowanie artykułów dla dzieci i młodzieży (np. ubrań, gadżetów, zabawek i innych) zgodnie z trendami ze świata osób dorosłych. W wielu przypadkach zaciera to granice

między okresem dzieciństwa a dorosłości, a tym samym nadmiernie i w niewłaściwy sposób podkreśla seksualność dzieci i młodzieży. Na seksualizację młodych ludzi, a także podejmowanie przez nich ryzykownych zachowań seksualnych online, może wpływać także powszechny i łatwy dostęp do pornografii. W myśl polskiego prawa pornografia jest legalna, ale jej dystrybucja podlega pewnym obostrzeniom. Mają one na celu ochronę dzieci i młodzieży nie tylko przed oglądaniem takich treści, ale również przed ich wytwarzaniem.

Polskie prawo a dostęp do pornografii

Art. 200 § 3 Kodeksu karnego
Kto małoletniemu poniżej lat 15 prezentuje treści pornograficzne lub udostępnia mu przedmioty mające taki charakter albo rozpowszechnia treści pornograficzne w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 200 § 5 Kodeksu karnego
Karze określonej w § 3 podlega, kto prowadzi reklamę lub promocję działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15.

Art. 202 § 1 Kodeksu karnego
Kto publicznie prezentuje treści pornograficzne w taki sposób, że może to narzucić ich odbiór osobie, która tego sobie nie życzy, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Jak pokazują badania przeprowadzone przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę w 2017 r. na grupie 3 943 uczniów w wieku 11–18 lat, aż **43%** dzieci i młodzieży w Polsce miało przynajmniej raz w życiu kontakt z treściami pornograficznymi lub seksualizującymi. Najczęściej miało to miejsce w internecie **(92%)**, z którym młodzi ludzie łączyli się za pośrednictwem swojego telefonu komórkowego **(79%)**. Warto zwrócić uwagę, że **31%** badanych poszukiwało tych treści celowo, a **60%** uczniów widziało materiały przedstawiające stosunek seksualny (Makaruk i in., 2017).

Najważniejsze wnioski z badania

Osoby, które miały kontakt z pornografią, trzy razy częściej otrzymują oraz pięć razy częściej wysyłają nagie lub prawie nagie zdjęcia (patrz: sexting).

Osoby, które mają codzienny kontakt z pornografią, dwa razy częściej podejmują swój pierwszy kontakt seksualny przed 15. rokiem życia.

Młodzi ludzie, którzy codziennie oglądają pornografię, częściej postrzegają kobiety i mężczyzn przedmiotowo i chętniej zgadzają się ze stereotypowymi stwierdzeniami: „Kiedy kobieta mówi, że nie chce uprawiać seksu, to tak naprawdę tego chce" oraz „Mężczyźni cały czas myślą o seksie".

Badanie dowiodło również, **że większość rodziców nie stosuje żadnych zabezpieczeń na urządzeniach**, z których korzystają ich dzieci, **a także rzadko rozmawia z pociechami na temat bezpieczeństwa online**.

Dostęp młodych ludzi do pornografii jest coraz większym problemem nie tylko w Polsce, ale i na świecie. Przeprowadzono już szereg badań, które pokazują negatywne skutki oglądania takich treści przez nastolatków.

Należą do nich:

- uzależnienie od pornografii;
- efekt eskalacji powodujący, że osoby oglądające pornografię szukają coraz bardziej ekstremalnych, często brutalnych jej form;
- zmiany, jakie dokonują się w mózgu;
- zaburzone odczuwanie satysfakcji seksualnej i pojawianie się dysfunkcji seksualnych (zwłaszcza u mężczyzn);
- kryzys w związkach dotkniętych problemem pornografii;
- stosowanie przemocy seksualnej;
- kompleksy związane z własnym wyglądem i ciałem;

- negatywne postrzeganie kobiet (głównie jako osób podporządkowanych);
- podejmowanie ryzykownych zachowań seksualnych – utrzymywanie kontaktów z wieloma partnerami seksualnymi.

DZIECI JAKO TWÓRCY PORNOGRAFII OPIS ZJAWISKA SELF GENERATED CONTENT

W internecie można znaleźć bardzo dużo pozytywnych i wartościowych treści. Niestety łatwo się również natknąć na te szkodliwe, a nawet nielegalne. Zaliczamy do nich m.in. materiały prezentujące dziecko w seksualnym kontekście lub przedstawiające seksualne wykorzystywanie małoletnich.

Materiał przedstawiający seksualne wykorzystywanie dziecka (ang. child sexual abuse material – **CSAM**) stanowi dowód przestępstwa, jest realnym zapisem krzywdy dziecka, jest nielegalny.

Materiał prezentujący dziecko w seksualnym kontekście (ang. child exploitation materials – **CSEM**) stanowi nadużycie wobec dziecka, jednak w większości krajów, w tym w Polsce, nie jest nielegalny.

Powielanie i naśladowanie zachowań o charakterze seksualnym przez dzieci i młodzież może prowadzić do powstawania **treści pornograficznych z udziałem osób małoletnich**, które są nie tylko niezgodne z prawem, ale również mogą być atrakcyjne dla osób o skłonnościach pedofilskich.

Zespół Dyżurnet.pl zajmuje się przyjmowaniem zgłoszeń o treściach potencjalnie nielegalnych i szkodliwych, zwłaszcza tych przedstawiających seksualne wykorzystywanie dziecka. Eksperci Dyżurnet.pl, analizując zgłoszenia, zauważyli, że coraz więcej treści jest produkowanych przez same dzieci i młodzież.

Zjawisko to określane jest terminem **self generated content** (z ang. treści wytwarzane samodzielnie). Definiuje się je jako „nagie lub półnagie obrazy, filmy wytworzone przez osobę poniżej 18. roku życia,

świadomie angażującą się w erotyczną lub seksualną aktywność" (IWF, 2019). Zdaniem zespołu Dyżurnet.pl definicja ta powinna obejmować **wszystkie treści o charakterze pornograficznym lub erotycznym,** które dzieci i młodzież produkują samodzielnie.

Mogą to być zdjęcia lub filmy, na których dziecko:

- jest częściowo rozebrane, tylko w bieliźnie lub nagie;
- przyjmuje erotyczne, a nawet seksualne pozy;
- udaje czynność seksualną lub dotyka się czy masturbuje.

Wiele takich treści udostępnianych jest na portalach streamingowych, czyli takich, które pozwalają na prowadzenie transmisji online lub wideokonferencji.

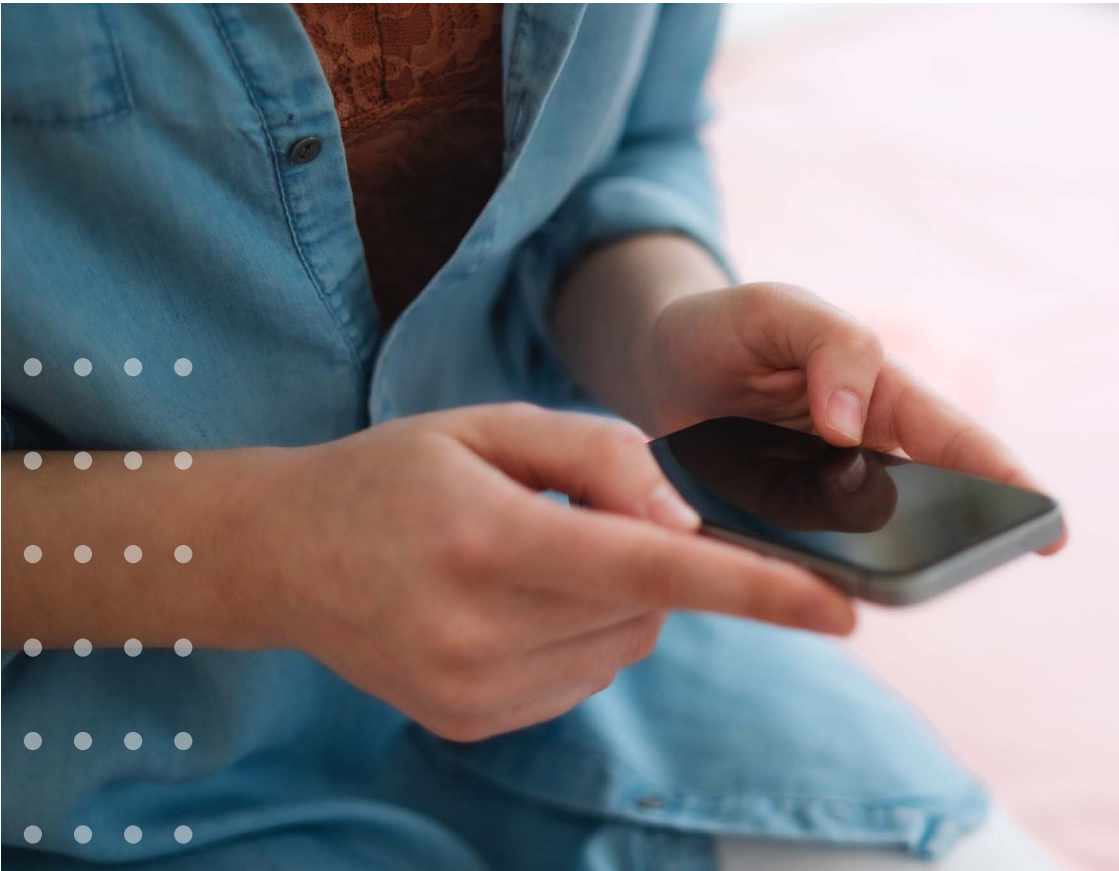

SKĄD POCHODZĄ TREŚCI SELF GENERATED CONTENT?

Zdjęcia, filmy i pokazy erotyczne online są wytwarzane przez dzieci i młodzież z różnych powodów. Nie zawsze powstają za ich zgodą, w wielu przypadkach mogą być efektem różnego rodzaju przestępstw, np. szantażu.

Motywy wytwarzania self generated content i ich źródła mogą być bardzo różne.

UWODZENIE DZIECKA PRZEZ INTERNET (Z ANG. CHILD GROOMING)

Child grooming to proces uwodzenia dziecka z wykorzystaniem nowoczesnych technologii komunikacyjnych, który może przybierać różnorodne formy. Czasami to szybka, jednorazowa seksualizująca reakcja na opublikowane zdjęcia, filmy małoletniego, ale w wielu przypadkach to długotrwały proces, który trwa tygodniami lub miesiącami. Przeważnie prowadzi do wykorzystania seksualnego dziecka w świecie realnym lub do produkcji nielegalnych treści z jego udziałem. W zależności od formy child groomingu jego konsekwencje mogą być różnorodne, ale każda z nich jest szkodliwa, niebezpieczna i prowadzi do nadużyć wobec młodego człowieka.

Szczególną uwagę należy zwrócić na długotrwały proces groomingu, który charakteryzuje się pewną sekwencyjnością i można podzielić go na poszczególne etapy (Fenik, 2008).

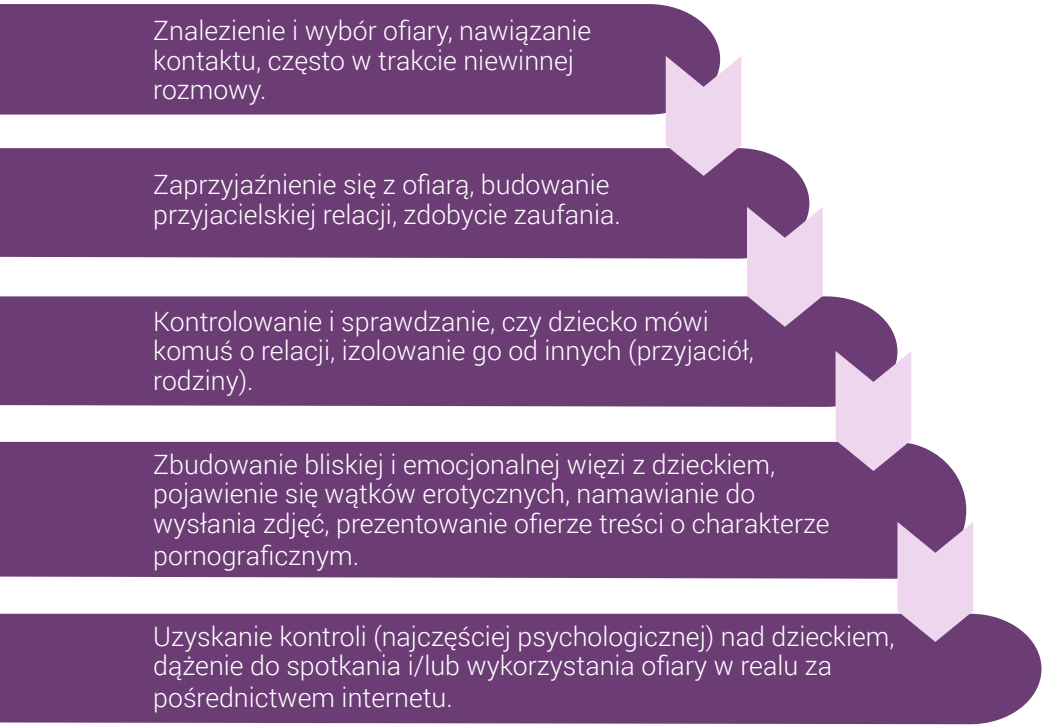

Rys. 1. Skrócony schemat procesu uwodzenia dziecka przez internet

Pierwszy etap to znalezienie potencjalnej ofiary, nawiązanie z nią kontaktu i stopniowe budowanie relacji. Po zaznajomieniu z dzieckiem sprawca groomingu będzie nie tylko się z nim zaprzyjaźniał, ale również izolował je od najbliższych. W kolejnych krokach namówi je do przesłania nagich, intymnych materiałów. Mogą pojawić się również pytania o seksualność, pierwsze pocałunki czy pierwsze miłości (w zależnosci od wieku). Aby przekonać swoją ofiarę, że przesyłanie intymnych zdjęć jest normalne i powszechne, prawdopodobnie będzie wysyłał jej różne treści pornograficzne, również te z udziałem osób małoletnich. Gdy uda mu się uzyskać od dziecka treści wykonane samodzielnie, jest duże prawdopodobieństwo, że będzie chciał kolejnych. W tym celu może szantażować ofiarę, że jeśli nie otrzyma nowych materiałów, sprawa wyjdzie na jaw, fotografie lub filmy zostaną opublikowane, a jej najbliżsi

na pewno się od niej odwrócą. Czasami sprawca próbuje doprowadzić do spotkania z ofiarą i seksualnego jej wykorzystania.

Zachowania dziecka, które mogą świadczyć o tym, że jest uwodzone:

- spędza dużo czasu na rozmowach online z osobami, których nie znają jego rodzice oraz najbliższe otoczenie;
- unika rozmów o tym, z kim rozmawia;
- ogranicza kontakty z dotychczasowymi znajomymi;
- posiada nowe sprzęty, kosmetyki, ale również gry, doładowania w grach lub inne gadżety;
- jest zamknięte w sobie, wycofane;
- zachowuje się inaczej niż zwykle;
- posiada, ogląda lub otrzymuje materiały pornograficzne;
- porusza tematy związane z seksualnością, seksem, używa zwrotów i języka typowego dla osób dorosłych.

Jeżeli zauważysz w zachowaniu Twojego ucznia powyższe objawy, zwróć na niego szczególną uwagę. Otocz go opieką i wsparciem, zbuduj bezpieczną atmosferę i spróbuj szczerze porozmawiać, bo być może nawiązał on niebezpieczną relację online. Jeżeli podejrzewasz, że dzieje się coś złego, skontaktuj się z jego opiekunami prawnymi, którzy będą mogli zgłosić sprawę na policję.

Wskazówki, jakie warto dać rodzicom, których dziecko nawiązało niebezpieczną relację online:

1. Przeprowadź szczerą rozmowę w bezpiecznej atmosferze.
2. Udziel dziecku potrzebnego wsparcia.
3. Otocz dziecko opieką.
4. Poinformuj, jak należy sprawę zgłosić na policję.
5. Skontaktuj się z administratorami serwisów, na których pojawiły się treści, oraz zabezpiecz dane techniczne.
6. Ogranicz dziecku korzystanie z mediów społecznościowych.
7. Skonfiguruj ustawienia prywatności w taki sposób, aby profil dziecka był niewidoczny lub niedostępny dla osób spoza listy jego znajomych.

Podczas procesu uwodzenia może dojść do zbudowania przyjacielskiej relacji między ofiarą a potencjalnym pedofilem i odizolowania dziecka od najbliższych. W takich przypadkach warto skierować dziecko do psychologa lub terapeuty, który będzie mógł udzielić wsparcia nie tylko jemu, ale również rodzicom.

Pamiętaj także, że child grooming, czyli uwodzenie dziecka przez internet, jest przestępstwem ściganym z urzędu. Szkoła ma obowiązek zawiadomić policję, jeśli taki proceder pojawi się na jej terenie.

Art. 200a Kodeksu karnego

§ 1. Kto w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 lub art. 200, jak również produkowania lub utrwalania treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmierzając, za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Kto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 składa propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych, i zmierza do jej realizacji, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

W Polsce karany jest już sam kontakt z dzieckiem, który ma na celu wykorzystanie seksualne lub uzyskanie materiałów o takim charakterze – bez względu na to, czy te przestępstwa w konsekwencji się zdarzyły.

Ważne!
Podejmowanie różnych działań samodzielnie, zwłaszcza tych związanych z próbą kontaktowania się ze sprawcą, może spowodować utratę dowodów niezbędnych do prowadzenia śledztwa.

Procedura reagowania wobec niebezpiecznych kontaktów w internecie, w szczególnoci zjawiska uwodzenia dzieci w internecie (child grooming)

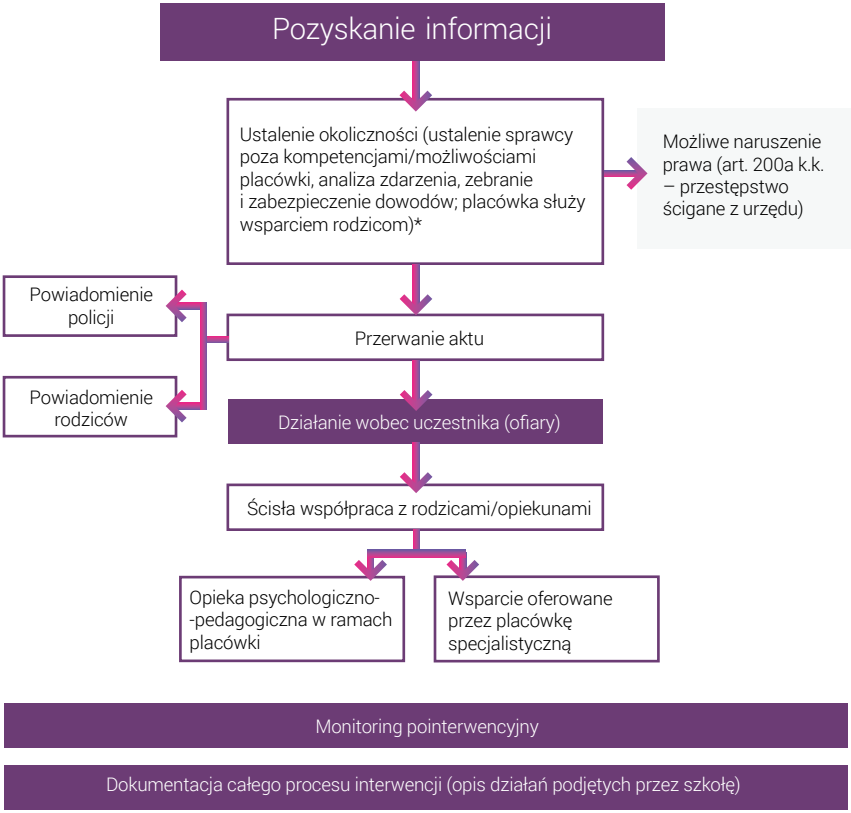

* W całym procesie bardzo ważna jest współpraca z policją, sądem rodzinnym, rodzicami, opiekunami prawnymi

SEXTING I SEXTORTION

Sexting i sextortion to kolejne zjawiska, które mogą wpływać na powstawanie treści erotycznych lub pornograficznych produkowanych przez dzieci i młodzież samodzielnie. W wielu przypadkach sextortion jest skutkiem sexitngu, który polega na przesyłaniu nagich, intymnych materiałów do innych osób.

Sextortion to pozyskanie od ofiary materiałów o charakterze seksualnym i późniejsze wymuszenie okupu (pieniędzy lub kolejnych treści pod groźbą ich opublikowania lub dalszego rozpowszechniania). **Ofiarami mogą być nie tylko dzieci czy młodzież, ale również dorośli, bez względu na płeć.**

Sprawcami sextortion mogą być osoby poznane online, ale też ci, których znamy w realu. Zwykle jest tak, że pozyskują oni materiały od swoich ofiar wskutek flirtu czy też dłuższej relacji. Pierwsze zdjęcia i filmy przeważnie zostają wysłane dobrowolnie, zaś kolejne materiały najczęściej powstają wskutek groźby lub szantażu (podobnie jak w procesie uwodzenia dziecka).

Wiele aplikacji, stron i portali internetowych umożliwia obecnie prowadzenie rozmów wideo w czasie rzeczywistym, co pozornie wydaje się bezpieczne. Należy jednak zdawać sobie sprawę, że takie treści również mogą być utrwalone, nagrane, skopiowane i opublikowane w różnych miejscach.

Ofiarą sextortion może zostać każdy. Szczególnie narażone są osoby młode, które:

- są podatne na wpływy innych i manipulację;
- nie mają zbyt wielu przyjaciół, dlatego chętnie szukają kontaktów online;
- nie są dostatecznie kontrolowane przez rodziców (ich rodzice lub opiekunowie nie sprawują kontroli rodzicielskiej lub sprawują ją na bardzo niskim poziomie);
- są gotowe do dzielenia się treściami o charakterze seksualnym;
- znaczną ilość czasu spędzają online;

- korzystają z różnych portali i serwisów społecznościowych, głównie poprzez urządzenia mobilne;
- nawiązują kontakty i zaprzyjaźniają się z nieznajomymi;
- podejmują rozmowy o charakterze seksualnym z osobami poznanymi w sieci;
- nie mają wiedzy i umiejętności technicznych (Europol, 2017).

Wskazówki, jakich można udzielić rodzicom dziecka, które padło ofiarą sextortion:

- Zadbaj o poczucie bezpieczeństwa dziecka, udziel potrzebnego wsparcia.
- Nie wysyłaj pieniędzy, a jeśli dziecko to zrobiło, sprawdź, gdzie przestępcy odebrali okup i zapisz tę informację.
- Zakończ lub ogranicz kontakt dziecka ze sprawcą.
- Zadbaj o ustawienia prywatności dziecka na profilach społecznościowych, porozmawiaj z nim o ograniczeniu widoczności, a nawet usunięciu niektórych kont.
- Zachowaj wszystkie dowody, zgłoś sprawę na policję (podobnie jak w przypadku child groomingu).
- Jeżeli zdjęcia lub filmy zostały udostępnione w internecie, skontaktuj się z administratorami stron, na których się znalazły, i poproś o ich usunięcie.
- Jeżeli sprawcą jest osoba ze szkoły, porozmawiaj z wychowawcą dziecka i/lub psychologiem lub pedagogiem szkolnym, który będzie mógł otoczyć dziecko szczególną opieką w placówce.
- Jeżeli potrzebujesz wsparcia, skontaktuj się z instytucjami, które mogą pomóc (np. zespół Dyżurnet.pl, telefon 800 100 100).

BRAK ASERTYWNOŚCI, PODĄŻANIE ZA MODĄ I TRENDAMI

Kolejnym źródłem powstawania self generated content mogą być brak asertywności oraz podążanie za modą i trendami. Jak już wspomniano w rozdziale o seksualizacji dzieci i młodzieży, trzeba pamiętać, że młode osoby inaczej postrzegają własną prywatność i chętnie dzielą się swoimi zdjęciami i filmami. Większość z nich nie zdaje sobie sprawy, jakie konsekwencje mogą się wiązać z publikowaniem oraz udostępnianiem nagich, intymnych fotografii. Wśród nastolatków często panuje przekonanie, że takie zachowania są normalne, bo „wszyscy tak robią". Pozwala to na przesunięcie granicy prywatności, a czasami jest argumentem przesądzającym o tym, że ktoś decyduje się na publikację czy rozesłanie swoich prywatnych zdjęć.

NIEODPOWIEDZIALNA ZABAWA, NAIWNOŚĆ DZIECKA

Niektóre materiały produkowane przez osoby małoletnie powstają prawdopodobnie w wyniku **bezmyślnych zabaw**, które z pozoru wydają się nieszkodliwe, a tak naprawdę są bardzo niebezpieczne i mogą przynieść poważne konsekwencje. W sieci często publikowane są materiały, na których dzieci lub nastolatki w chaotyczny sposób rozbierają się, przyjmują erotyczne pozy, naśladują ruchy charakterystyczne dla różnych czynności seksualnych. Mimo że osoby występujące w tych filmach nie chciały zrobić nic złego, ich zabawy mogą przyczynić się do powstawania treści nielegalnych, z których prawdopodobnie będą korzystać osoby o skłonnościach pedofilskich. Niepokoi fakt, że duża liczba takich materiałów udostępniana jest na portalach skierowanych do osób dorosłych, a większość użytkowników nie reaguje na to w żaden sposób. Co gorsza, w wielu przypadkach internauci komentują te filmy czy zdjęcia, zachęcając do coraz odważniejszych aktywności. Niestety zdarza się, że pod wpływem nacisku ze strony społeczności danego portalu młodzi ludzie decydują się na pokazanie swoich intymnych części ciała, a w niektórych przypadkach na podjęcie różnych czynności seksualnych.

Wszystkie treści pornograficzne produkowane przez osoby małoletnie są nielegalne, a te prezentujące je w seksualnym kontekście – szkodliwe. Pamiętaj, że w obydwu przypadkach są to nadużycia wobec dziecka.

Pozwalając na ich produkcję i udostępnianie w internecie, zwiększamy liczbę materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dziecka, umożliwiamy dostęp do nich osobom o skłonnościach pedofilskich oraz sprawcom nadużyć wobec dzieci, a także przyczyniamy się do wtórnej wiktymizacji ofiar wykorzystywania seksualnego.

JEŻELI KIEDYKOLWIEK NATRAFISZ W SIECI NA TREŚCI PORNOGRAFICZNE Z UDZIAŁEM OSOBY MAŁOLETNIEJ, ZGŁOŚ JE DO ADMINISTRATORA SERWISU LUB ZESPOŁU DYŻURNET.PL.

OPIS I SKALA ZJAWISKA SEXTINGU

Sexting to zjawisko, które polega na przesyłaniu za pomocą internetu i nowoczesnych technologii komunikacyjnych swoich zdjęć, filmów bądź wiadomości o seksualnym charakterze. Termin powstał z połączenia słów „sex" i „texting" i początkowo odnosił się jedynie do erotycznych wiadomości SMS, ale wraz z rozwojem technologii został rozszerzony o komunikatory, aplikacje i inne narzędzia, które umożliwiają wysyłanie plików multimedialnych. Jest to zachowanie obecne w każdej grupie wiekowej i szczególnie niebezpieczne zwłaszcza dla osób małoletnich. **W niektórych przypadkach może nosić znamiona przestępstwa związanego z produkcją materiałów pornograficznych z udziałem osoby małoletniej, tj. poniżej 18. roku życia (art. 202 § 3 k.k.).**

Sexting jest zjawiskiem, na które narażone są przede wszystkim nastolatki. O skali problemu mogą świadczyć liczne badania podejmowane nie tylko w Polsce, ale i na świecie. Badanie Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę „Kontakt dzieci i młodzieży z pornografią" wykazało, że 42% młodych ludzi w wieku 15–18 lat otrzymało kiedyś od innej osoby nagie, intymne materiały, a 13% wysłało swoje nagie zdjęcia/filmy innej osobie (Makaruk i in., 2017).

Badania przeprowadzone przez czeski PVROK na grupie 4 878 osób w wieku 8–17 lat pokazują, że 15% respondentów przesyła lub publikuje swoje nagie zdjęcia w sieci, a aż 40% badanych odwiedza różnego rodzaju wideoczaty, gdzie spotyka się z rozmaitymi materiałami o charakterze seksualnym (Tomczyk i in., 2017).

Najnowsze badania EU Kids Online przeprowadzone w Polsce w 2018 r. dowodzą, że w ciągu roku jedynie 3,8% ankietowanych miało styczność z sextingiem. Co czwarty adolescent z tej grupy przynajmniej raz w miesiącu wysyła także swoje intymne materiały (Pyżalski i in., 2018).

Wyniki badań oraz doświadczenia ekspertów zajmujących się zjawiskiem sextingu dowodzą, **że przesyłanie intymnych materiałów przez młode osoby jest popularne, dlatego warto z nimi o tym rozmawiać**.

SEXTING A PRAWO

W polskim prawie karnym sexting nie jest określany mianem przestępstwa. W wielu przypadkach można jednak uznać, że narusza on przepisy prawa, wypełniając znamiona kilku przestępstw. Polskie prawo chroni osoby poniżej 18. roku życia przed produkowaniem lub utrwalaniem treści pornograficznych z ich udziałem. Zabrania też rozpowszechniania, utrwalania, sprowadzania, przechowywania, posiadania czy nawet uzyskiwania dostępu do takich materiałów.

Art. 202 Kodeksu karnego

§ 3. Kto w celu rozpowszechniania produkuje, utrwala lub sprowadza, przechowuje lub posiada albo rozpowszechnia lub prezentuje treści pornograficzne z udziałem małoletniego albo treści pornograficzne związane z prezentowaniem przemocy lub posługiwaniem się zwierzęciem, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 4. Kto utrwala treści pornograficzne z udziałem małoletniego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Kto przechowuje, posiada lub uzyskuje dostęp do treści pornograficznych z udziałem małoletniego, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 4b. Kto produkuje, rozpowszechnia, prezentuje, przechowuje lub posiada treści pornograficzne przedstawiające wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego uczestniczącego w czynności seksualnej podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Polskie prawo zabrania również rozpowszechniania wizerunku danej osoby bez jej zgody, zwłaszcza podczas czynności seksualnej lub gdy jest naga.

Art. 81 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

§ 1. Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie.

Art. 191a Kodeksu karnego

§ 1. Kto utrwala wizerunek nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, używając w tym celu wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępu, albo wizerunek nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody rozpowszechnia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

ZAGROŻENIA I KONSEKWENCJE SEXTINGU

Dla wielu sexting jest formą flirtu, zabawy, rozrywki. Pozwala na wyrażenie zainteresowania drugą osobą, a w niektórych przypadkach jest sposobem na przeżywanie pierwszych doświadczeń i fascynacji seksualnych. Jak pokazują badania, materiały często wysyłane są na prośbę bliskiej osoby, czasami przyjmują formę żartu (Wójcik, Makaruk, 2014).

Większość młodych ludzi, podejmując ryzykowne zachowania seksualne online, nie myśli o konsekwencjach, z jakimi mogą się później zmagać. Nastolatki często działają impulsywnie, pod wpływem emocji robią rzeczy, których później żałują. Przykładem takiego zachowania może być rozesłanie intymnych lub prywatnych zdjęć byłego partnera czy byłej partnerki, a nawet przyjaciela i przyjaciółki, z którymi jest się pokłóconym.

Produkcja i upublicznienie materiałów intymnych mogą prowadzić do niebezpiecznych sytuacji oraz do utraty kontroli nad własnym wizerunkiem online. **Intymne zdjęcia lub filmy dziecka, które trafią do sieci, nigdy z niej nie znikną. Każdy będzie mógł je zobaczyć – również osoby o skłonnościach pedofilskich i sprawcy przestępstw seksualnych.**

Według ekspertów zajmujących się zagrożeniami online **materiały sextingowe mogą zostać wykorzystane, zwłaszcza w społeczności szkolnej, jako narzędzia cyberprzemocy**.

Zdarza się, że dzieci i nastolatki, których intymne fotografie lub filmy zostały udostępnione, doświadczają agresji i kompromitacji online oraz w życiu realnym, np. ze strony rówieśników. **Ofiarom sextingu mogą towarzyszyć silne i jednocześnie trudne emocje związane ze wstydem, lękiem, ośmieszeniem.** W skrajnych sytuacjach dzieci i nastolatki czują się tak bezsilne i osaczone, że podejmują próby samobójcze.

Należy pamiętać, że uczniowie nie tylko padają ofiarą sextingu, ale również bywają jego sprawcami. W określonych przypadkach mogą im zostać postawione zarzuty o rozpowszechnianie treści pornograficznych z udziałem osób małoletnich lub inne.

CO ZROBIĆ, GDY UCZEŃ PADNIE OFIARĄ SEXTINGU?

Wysyłanie nagich, intymnych zdjęć jest dość powszechne, zwłaszcza wśród nastolatków. W wielu przypadkach nie zdają sobie oni sprawy z konsekwencji, jakie być może będą musieli ponieść. Warto uświadamiać, że wysyłając czy **udostępniając swoje zdjęcia lub filmy w internecie**, **traci się nad nimi kontrolę**. Często się zdarza, że mimo zapewnień i obietnic osób, którym dziecko w zaufaniu przesłało materiały, treści zostają udostępnione w sieci. Może to być intencjonalne działanie sprawcy, ale trzeba również liczyć się z tym, że ktoś może ukraść telefon, włamać się na konto czy w inny sposób przejąć filmy.

Jeżeli uczniowie w szkole wysyłają materiały zawierające intymne szczegóły, należy z nimi o tym porozmawiać.

Tematy, które warto poruszyć, omawiając zjawisko sextingu:

- motywacje wysyłania takich zdjęć/filmów;
- konsekwencje, z jakimi może się wiązać wysyłanie takich treści nie tylko teraz, ale również w przyszłości;
- budowanie swojego wizerunku w sieci;
- szacunek do siebie, do innych;
- dbanie o swoją prywatność.

Procedura zgłaszania zjawiska sextingu w szkole

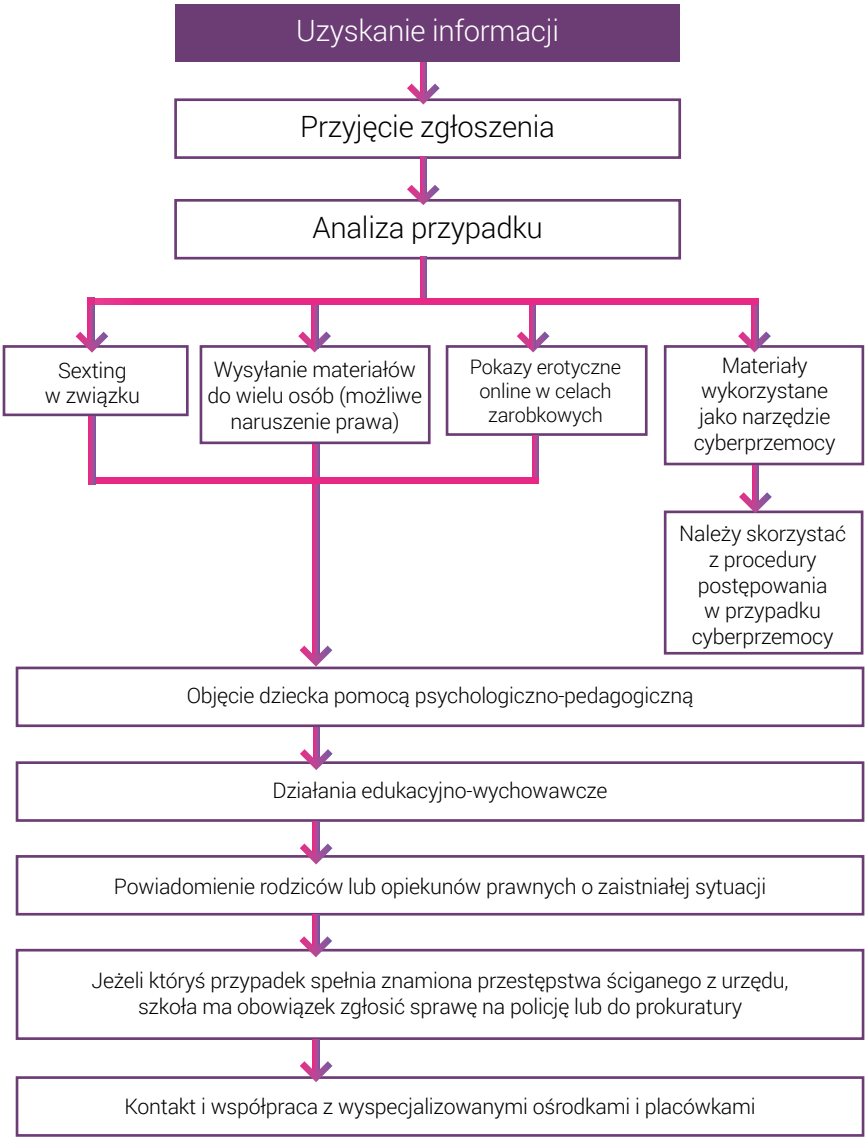

Wskazówki, jakich można udzielić rodzicom dziecka, które padło ofiarą sextingu:

- Stwórz dziecku bezpieczną i przyjazną atmosferę, porozmawiaj z nim.
- Nie oceniaj ani nie obwiniaj.
- Jeżeli podejrzewasz, kto jest sprawcą, spróbuj z nim porozmawiać i poprosić o usunięcie opublikowanych materiałów. W takich sytuacjach zgłoszenie sprawy na policję nie zawsze przyniesie oczekiwane efekty, czasami może tylko pogorszyć sytuację.
- Jeżeli nie znasz sprawcy, zastanów się, kto mógł to zrobić.
- Jeżeli nie znasz sprawcy albo mimo rozmów z nim on dalej publikuje treści, zgłoś sprawę na policję.
- Skontaktuj się z administratorami stron, na których materiały zostały opublikowane, aby usunęli czy zablokowali dostęp do treści przedstawiających twoje dziecko.
- Skorzystaj z prawa do bycia zapomnianym wyszukiwarki Google, które umożliwi usunięcie wyników wyszukiwania powiązanych z dzieckiem.
- Skonsultuj się z wychowawcą, pedagogiem czy psychologiem szkolnym, jeśli sprawcą jest ktoś ze szkoły dziecka lub gdy materiały zostały udostępnione znajomym ze szkoły.
- Jeśli jest taka konieczność, pomyśl o zmianie szkoły lub otoczenia dziecka.
- Pamiętaj, że jeśli nie wiesz, co zrobić i jak się zachować, możesz się skonsultować z zespołem Dyżurnet.pl lub pod numerem telefonu 800 100 100.

Prawo do bycia zapomnianym to inaczej prawo do usunięcia danych wynikające z unijnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych. Gwarantuje, że w uzasadnionych przypadkach konkretne linki mogą zniknąć z wyszukiwarki Google, w związku z czym nie będą mogły być wyszukane przy wpisywaniu jakiekolwiek frazy. Nie możemy sprawić, by konkretne strony internetowe lub wpisy zupełnie zniknęły z sieci, ale możemy wpłynąć na to, by trudniej było je znaleźć. Wypełniając formularz, możemy działać w imieniu swoim lub kogoś innego.

CO ZROBIĆ, GDY UCZEŃ Z TWOJEJ SZKOŁY ROZESŁAŁ CZYJEŚ INTYMNE ZDJĘCIA?

Dzieci i nastolatki przesyłają sobie swoje intymne materiały i w wielu przypadkach przekazują je później osobom trzecim. Bywa tak, że odbiorca udostępnia treści celowo (np. by ośmieszyć kogoś), ale intymne filmy czy zdjęcia mogą także zostać skradzione lub przechwycone przez kogoś innego. Jeżeli w szkole dojdzie do takiej sytuacji, bardzo ważne jest, aby ustalić, kto jest sprawcą oraz w jaki sposób materiały zostały rozesłane, by móc podjąć odpowiednie kroki.

W przypadku rozesłania zdjęć niezwykle ważna jest szybka reakcja. Przede wszystkim należy objąć szczególną opieką ofiarę i – podobnie jak w przypadku cyberprzemocy – udzielić jej potrzebnego wsparcia.

Zaleca się również rozmowę ze świadkami zdarzenia, od których w dużym stopniu zależy, jak sytuacja się rozwinie. To oni poprzez różne komentarze, wpisy i zachowania zarówno online, jak i w rzeczywistości mogą wesprzeć ofiarę lub przeciwnie – krzywdzić ją. Nie należy przy tym stygmatyzować sprawcy, ponieważ publiczne ukaranie go może spowodować zamianę ról: ze sprawcy stanie się ofiarą.

Szkoła powinna także poinformować o wszystkim rodziców obydwu stron, aby ci podjęli decyzję, jakie dalsze działania podjąć.

CO ZROBIĆ, ABY DZIECI NIE PODEJMOWAŁY RYZYKOWNYCH ZACHOWAŃ ONLINE?

Zapobieganie zagrożeniom w internecie to zadanie nie tylko nauczycieli i wychowawców, ale również rodziców. Niezwykle ważna jest współpraca i podejmowanie działań, które mają na celu ochronę dziecka i nastolatka. Profilaktykę ryzykowanych zachowań online należy wdrażać, gdy dziecko zaczyna korzystać z nowych technologii. Aby mądrze zapobiegać wszelkim potencjalnym niebezpieczeństwom, nauczyciele, wychowawcy i pedagodzy wraz z rodzicami powinni podejmować wspólne działania i mądrze podejmować decyzje. Jak? Przede wszystkim rozmawiając o nich ze swoimi podopiecznymi. Ważne jest budowanie z nimi relacji opartych na wzajemnym zaufaniu oraz szacunku. Tylko dzięki szczerej i otwartej komunikacji można dotrzeć do swoich uczniów i dzieci.

Każdy moment jest dobry, aby zacząć rozmawiać o aktywnościach i działaniach, jakie dziecko podejmuje w sieci. Wchodząc do cyfrowego świata swoich podopiecznych, możesz nie tylko się do nich zbliżyć, ale jednocześnie przekazać im wiedzę i wskazówki, z których będą mogli skorzystać. Rola nauczyciela i mentora może być trudna i z pewnością wymaga cierpliwości. Jest jednak niezwykle ważne, aby szczerze i otwarcie rozmawiać z uczniami, nawet o tematach trudnych, czasem też wstydliwych.

Zapobieganie ryzykownym zachowaniom to także konieczność wprowadzenia zasad bezpiecznego korzystania z internetu i nowoczesnych technologii. Warto przy tym pamiętać, że ograniczanie dostępu do sieci i narzucanie zasad z góry może być przez uczniów odbierane jako ograniczanie ich wolności. Należy zatem przedyskutować reguły i ustalić je wspólnie. Ważne jest, aby wśród zasad bezpiecznego korzystania z internetu znalazły się także te, które dotyczą ryzykownych zachowań seksualnych.

Oto najważniejsze reguły, które warto przekazać swoim uczniom:

- Pomyśl, zanim wyślesz intymne materiały.
- Nie poddawaj się modzie na prezentowanie nagości w sieci – moda przeminie, a zdjęcia i filmy zostaną na zawsze.
- Nie wysyłaj materiałów, których nie pokazałbyś rodzicom i znajomym.
- Zabezpiecz i ogranicz dostęp do prywatnych zdjęć i filmów – konfiguruj ustawienia prywatności w serwisach społecznościowych i aktualizuj je. Nie dziel się loginem ani hasłem do swoich kont.
- Jeśli logujesz się na innym urządzeniu niż Twoje, pamiętaj, aby na koniec się wylogować.
- Zgłoś niepokojące sytuacje osobom dorosłym.
- Jeśli ktoś namawia cię do zrobienia czegoś, czego nie chcesz zrobić i co jest dla ciebie niebezpieczne, **masz prawo powiedzieć NIE**.

W profilaktyce ryzykownych zachowań online nie może zabraknąć edukacji seksualnej. Jak już wspomniano wcześniej, zachowania i aktywności dziecka w sieci bardzo często są związane z tym, jak ono funkcjonuje w świecie realnym. Całościowo pojmowana edukacja w zakresie rozwoju seksualności człowieka i budowania relacji pomaga przeciwdziałać przemocy seksualnej – także tej online. Ważne jednak, aby edukacja była zgodna z powszechnie panującymi normami, a także nie narzucała nikomu określonych postaw i zachowań. W tych działaniach niezwykle istotna jest rola szkoły we współpracy z rodzicami i opiekunami uczniów.

Już najmłodsze dzieci powinny zdobywać wiedzę o swoim ciele oraz o tym, które jego części są „prywatne" i jako takie podlegają szczególnej ochronie. **Dziecko musi wiedzieć, że są sfery intymne, których nikt nie może dotykać ani oglądać.** Ustalenie takich granic pozwoli mu łatwiej przeciwstawić się żądaniom i propozycjom stawianym przez osoby poznane w sieci. W okresie dorastania należy zwrócić uwagę nie tylko na zmiany, jakie zachodzą w ciele młodego człowieka, ale również na różnice w rozwoju i postrzeganiu seksualności ze względu na płeć.

Edukacja seksualna to też zagadnienia dotyczące budowania związku opartego przede wszystkim na szacunku do drugiego człowieka, ale i innych wartościach. Bardzo ważne jest, aby uświadomić młodej osobie, że **w każdej chwili ma prawo odmówić podejmowania jakiejkolwiek aktywności seksualnej, w tym także wysyłania nagich zdjęć i filmów**. Pamiętaj, że w internecie jest wiele miejsc i stron związanych z seksualnością i dojrzewaniem, których przeglądanie może być szkodliwe. Dlatego zachęcamy Cię, abyś dbał o edukację seksualną swoich uczniów i nie pozwalał, by zgłębiali tę wiedzę, korzystając jedynie ze stron internetowych.

Rozmawiając z uczniami, warto też podjąć temat kontaktów online, zwłaszcza z osobami poznanymi przez internet. Dzieci chętnie korzystają z różnych czatów i aplikacji, na których można prowadzić wideokonferencje. Uświadamiajmy, że przypadkowy rozmówca może mieć złe intencje, a udostępniane materiały może nagrywać i publikować w różnych miejscach.

ZABEZPIECZENIA TECHNOLOGICZNE

Z pomocą w ochronie dzieci i młodzieży przed zagrożeniami internetowymi mogą przyjść także narzędzia technologiczne (Sołodki, 2013). Szkoły i placówki edukacyjne zobowiązane są do zapewnienia bezpieczeństwa infrastruktury IT, z której korzystają uczniowie.

Pamiętaj:

- Oprogramowanie antywirusowe oraz zapory internetowe zwiększają poziom zabezpieczenia danych, które znajdują się na komputerach lub innych urządzeniach, a także zmniejszą ryzyko zainfekowania sprzętu złośliwym oprogramowaniem ściągniętym z internetu. Takie narzędzia należy aktualizować zgodnie z zaleceniami producentów.
- Programy filtrujące mogą pomóc w ograniczeniu dostępu dzieci do stron z materiałami nieprzeznaczonymi dla młodych użytkowników, w tym do pornografii.

Szczegółowe informacje, jak wprowadzać tego rodzaju zabezpieczenia, znajdziesz w publikacjach NASK:

- *Standard bezpieczeństwa online placówek oświatowych* dostępnej na stronie www.akademia.nask.pl w zakładce „Biblioteka";
- *Bezpieczeństwo online w szkołach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej* dostępnej na stronie https://it-szkola.edu.pl/downloads (zakładka Publikacje).

Pamiętaj, że rozwiązania technologiczne i różne narzędzia mogą jedynie wspierać dorosłych w ochronie dzieci przed zagrożeniami. Najważniejsza jest rozmowa o tym, co młodzi robią w wirtualnym świecie i faktyczne zainteresowanie ich aktywnościami w sieci.

GDZIE MOŻESZ UZYSKAĆ POMOC?

Jeśli potrzebujesz wsparcia, skorzystaj z pomocy instytucji zajmujących się reagowaniem na treści nielegalne i szkodliwe w internecie. Możesz tam uzyskać nie tylko porady i wskazówki, jak się zachować i jakie działania podjąć w sytuacji, w której się znalazłeś, ale także zgłosić nielegalne lub szkodliwe treści.

NASK dyżurnet.pl

Zespół Dyżurnet.pl przyjmujący zgłoszenia o treściach nielegalnych i szkodliwych
https://dyzurnet.pl/

800 100 100
telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci

Telefon dla rodziców, nauczycieli i opiekunów w sprawach bezpieczeństwa dziecka online

116 111
telefon zaufania dla dzieci i młodzieży

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży

800 12 12 12
Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka

Telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka

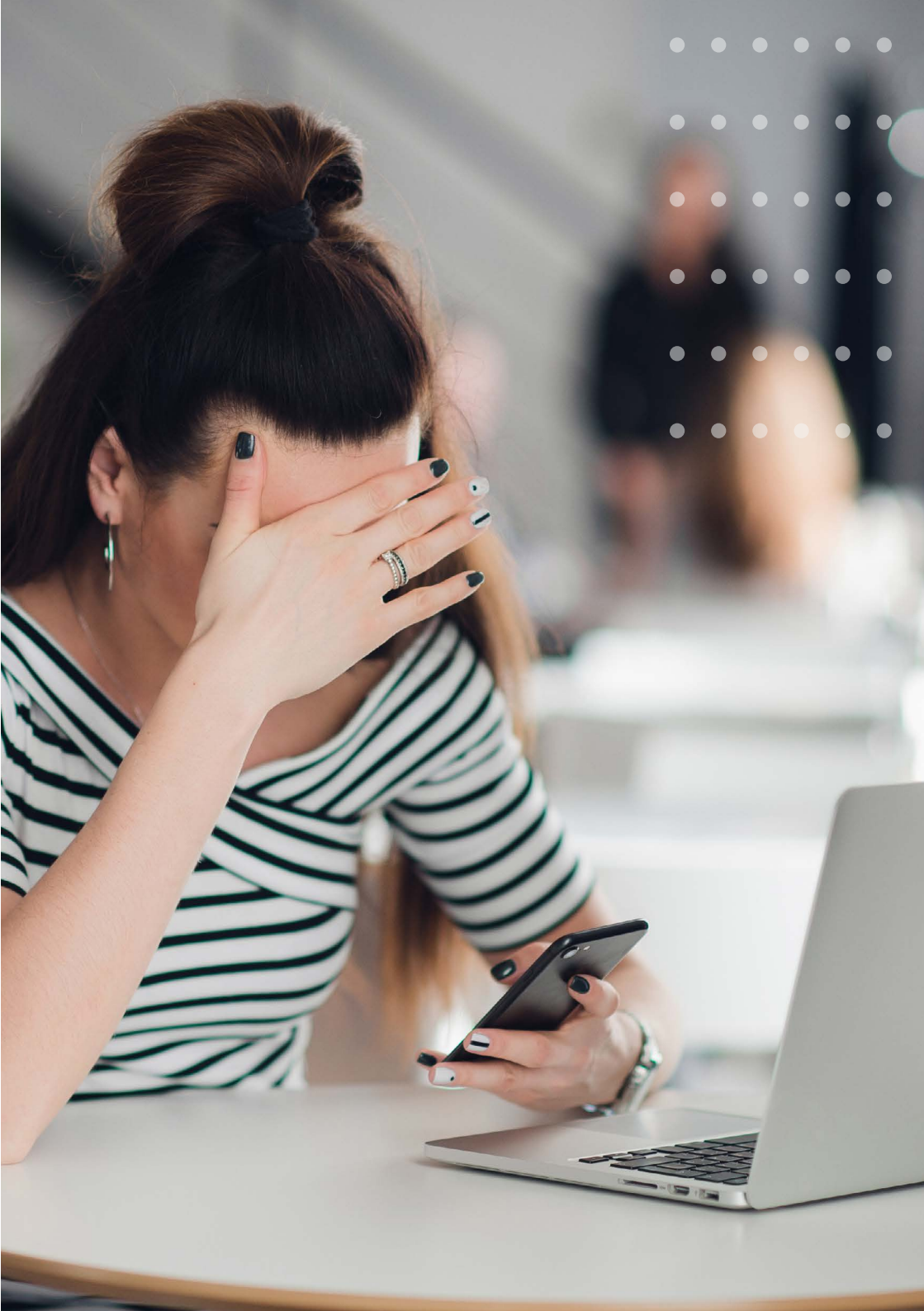

PRZYDATNE STRONY

Jeżeli chcesz dowiedzieć się więcej na temat różnych zagrożeń online oraz pogłębić wiedzę dotyczącą omawianych problemów, zachęcamy do odwiedzenia poniższych stron internetowych.

Akademia NASK **www.akademia.nask.pl**

Program Safer Internet **www.saferinternet.pl**

Strona kampanii „Nie zagub dziecka w sieci”
www.gov.pl/niezagubdzieckawsieci

Dyżurnet.pl **www.dyzurnet.pl**

Cybernauci **www.cybernauci.edu.pl**

Cyfrowobezbezpieczni **www.cyfrowobezpieczni.pl**

Fundacja Orange **www.fundacja.orange.pl**

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę **www.fdds.pl**

BIBLIOGRAFIA

- Bochenek M., Lange R. (red.), (2019), *Nastolatki 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów*, Warszawa: NASK – Państwowy Instytut Badawczy [online, dostęp z dn. 18.10.2019].
- Fenik K., (2008), *Grooming – uwodzenie dzieci w Internecie,* [w:] Jodko A., *Tabu seksuologii,* Warszawa: Wydawnictwo SWPS Academica.
- Internet Watch Foundation, (2012), *Study of Self-Generated Sexually Explicit Images & Videos Featuring Young People Online* [online, dostęp z dn. 18.10.2019].
- Lizut J., Wrońska A. (red.), (2018), *Standard bezpieczeństwa online placówek oświatowych*, Warszawa: NASK – Państwowy Instytut Badawczy [online, dostęp z dn. 26.02.2020].
- Makaruk K., Włodarczyk J., Michalski P., (2017), *Kontakt dzieci z pornografią. Raport z badań,* Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.
- *Online sexual coercion and extortion as form of crime affecting children. Lawenforcement prespecitve*, (2017), [online, dostęp z dn. 10.03.2020].
- Pyżalski J., Zdrodowska A., Tomczyk Ł., Abramczuk K., (2019), *Polskie badanie EU Kids Online 2018. Najważniejsze wyniki i wnioski*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM [online, dostęp z dn. 18.10.2019].
- Sołodki M., (2013), *Narzędzia ochrony rodzicielskiej*, [w]: Wrzesień A. (red.), *Bezpieczeństwo dzieci online. Kompendium dla rodziców i profesjonalistów*, Warszawa: Fundacja Dzieci Niczyje i NASK – Państwowy Instytut Badawczy, s. 52–57.
- Sowala M., Wrońska A. (red.), (2019), *Bezpieczeństwo online w szkołach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej, część 1*, Warszawa: NASK – Państwowy Instytut Badawczy [online, dostęp z dn. 26.02.2020].
- Tomczyk Ł., Szotkowski R., Kopecky K., (2017), *Zachowania ryzykowne dzieci i młodzieży związane z udostępnianiem i odbiorem materiałów o charakterze seksualnym – wybrane wyniki czeskiego Centrum Prewencji Ryzyka Wirtualnej Komunikacji z lat 2010–2017,* „Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka", tom 16, nr 3.
- Wójcik Sz., Makaruk K., (2014), *Seksting wśród polskiej młodzieży. Wyniki badań ilościowych,* Warszawa: Fundacja Dzieci Niczyje.

AKTY PRAWNE

- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 1994 r. nr 24, poz. 83 ze zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r. nr 88, poz. 553).

Państwowy Instytut Badawczy NASK

NASK jest Państwowym Instytutem Badawczym nadzorowanym przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe na rzecz bezpieczeństwa systemów sieciowych, a także nad technologiami opartymi na najnowocześniejszych rozwiązaniach, wykorzystujących sztuczną inteligencję i zaawansowaną analizę danych. NASK na mocy ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa pełni zadania jednego z trzech Zespołów Reagowania na Incydenty Komputerowe (CSIRT) poziomu krajowego. Instytut realizuje strategiczne programy z obszaru cyfryzacji Polski, a także prowadzi rejestr domeny .pl, w którym znajduje się ponad 2,6 mln domen. NASK wypełnia misję edukacyjną, ekspercką i popularyzatorską na rzecz podnoszenia poziomu kompetencji cyfrowych oraz świadomości bezpieczeństwa użytkowników sieci.

Program Ogólnopolska Sieć Edukacyjna (OSE) jest realizowany przez Państwowy Instytut Badawczy NASK pod nadzorem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i współfinansowany z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (POPC) na lata 2014–2020. OSE to program publicznej sieci telekomunikacyjnej, dającej szkołom w całej Polsce możliwość podłączenia szybkiego, bezpłatnego i bezpiecznego internetu. W ramach programu OSE prowadzone są także działania edukacyjno-informacyjne, promujące zasady bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych. Więcej informacji na stronach: www.ose.gov.pl oraz www.it-szkola.edu.pl.

NASK – współtworzymy rewolucję cyfrową w Polsce!

Kontakt:

ul. Kolska 12, 01-045 Warszawa
+48 22 182 55 55
ose@nask.pl
ose.gov.pl

Dofinansowano ze środków budżetu państwa